

GRADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
Dumineca 7 Sept. st. v.
19 Sept. st. n.

Va esi joi'a si duminec'a.
Redactiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 68.

ANUL XVI.
1880.

Pretul pe unu anu 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de anu 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de anu 2 fl. 70 cr.
Pentru Români'a 2 galbeni.

Istoricul polonu Ioan Dlugoss.

1415—1480.

Nu de multu națiunea polona avu o mare serbătoare literaria. În anul acesta trecura patru sute de ani de când cel mai mare cronicaru al ei, Ioan Dlugoss, a muritu. Acesta are cele mai neperitóre merite întru deșteptarea și alimentarea sentimentelor naționale, căci el a conservatu cultul ideii de statu polonu. De aceea nu ne putemu mirá, că polonii i aducu cu atâta devotamentu tributul stimei lor. Iéta și motivul, pentru care Academi'a polóna arangă o serbare în memori'a mortii de patru sute de ani a lui, ținându la Cracovi'a o adunare de gala, și desgropându osamintele lui Dlugoss, le aședă în „Panteonul“ restauratu pe spele țerii lângă a celoralți barbati de frunte.

Acésta serbare fu o adeverata festivitate naționala, la care luara parte tóte notabilitățile, ma și istoricii boemi și germâni fure represintati, și totul se încheiá prin unu banchetu. Usămu și noi de acésta ocasiune spre a introduce în colecțiunea portretelor nóstre și pe al acestui istoricu atât de importantu și pentru istoriografii'a româna.

Ioan Dlugoss, séu pe latinia

Longinus, s'a nascutu la 1415 în Brzzink, din o vechia familia; dupa terminarea studiilor sale întră pe carier'a preotiesca și ca atare ajunsse canonicu în Cracovi'a. În acésta calitate polonu Cazmer IV l'a insarcinatu cu mai multe misiuni; așá la 1445 la Ioane de Huniad, la Pap'a Nicolae V în Roma și la imperatul germânu Frideric III.

El a scrisu o mulțime de lucrări istorice, cele mai multe în limb'a latina, și și-a espiratu sufletul la 1480, la câteva zile dupa numirea sa de arhiepiscopu al Ilywoului (Lemberga). Cea mai renumita opera a sa

este cea intitulata : „Annales seu cronicae inclyti regni Poloniae“, care are estensiune de 12 tomuri, cari se citéza sub titlul colectivu de „Historica Polonica“.

În cronicile lui Dlugoss par-tea pâna la 1386 e plina de tradițiuni și fabule; dar de aci 'ncolo scrie dupa isvóre nemijlocite și din propriele sale esperintfe. Trebuie înse sé constatămu, că în multe locuri nu pré e obiectivu, și gloriificarea națiunii sale pare a fi supremul seu scopu, o greșela acésta, de care numai puçini istorici sânt lipsiti.

Nu se pótetotusi contestá, că Dlugoss este unu istoricu meritosu și că a scrisu bine. I. H.

Ioan Dlugoss.

O mirésa si doi miri.

— *Novela.* —

(Urmare.)

E unu stégu gelnicu, în cele mai multe casuri unu stégu în cemeteriul cel mare unde ni sânt îngropate speranțiile, ilusiunile, credințiile și fericirea.

Ni-e gele a privi la el; dar ni place a-l vedé.

E unu geniu, unu geniu blându și bunu, care numai o vina are: că totdeuna plânge.

Dar nu te înșéla în veci. Ce-ti spune el, sânt drepte. Le-ai vedutu, le-ai petrecutu, le-ai gustatu tóte.

Au fost dulci, așa precum și le povestesc; au trecut, s'au stinsu așa cum și le spune ea.

Ea nu te mângaiia, dar nu-ti cașuna nici durere noua; numai cea vechia, pe aceea nu o lasa să adórma.

Suvenirea i mai remasese Lenei, suvenirea și lacrimile.

Cu timpul s'au uscatu și lacrimile, căci Dumneșeu a mesuratu mai multa durere ânimei decât lacrimile ochilor; au secatu și lacrimile, și i-a remasu suvenirea.

O-au impresuratu parintii, ómeni buni, și o-au mângaiatu; dar suvenirea nu o mângaiia, și nimenea nu-i sciea vorbi așa de dulce ca și ea.

Au trecut înse șile, septemâni și luni; și totu aceea mângaiere dela toti: „Uita Leno, uita puiul meu; toti ómenii în lume au dureri, și ce ar fi deca n'aru uitá!?”

— Vedi drag'a mosiului, — i șicea preotul din satu, când o întelniá, — șilele trecu, flórea-ti cade, faci'a-ti veșteșce, Dumneșeu a facutu ómenii pentru ómeni, mângaiia-te, drag'a mosiului! Dumneșeu ti-a mesuratu durerea, el scie pentru ce, e pecatu să nu primesci cu ánima blânda și buna ceea ce Dumneșeu ti-a datu.

Lena erá feta buna, crescuta bine, și cu ánima móle, i-ar fi placutu să asculte, să se mângaiie, să uite; dar suvenirea oh suvenirea, ea nu-i dadea repausu pe unu minutu.

A decisu să uite.

Și totu uitá, și totu uitá; dar faci'a ei pe tóta șiu'a deviniá mai palida.

— Marita-te Lena, — șicea mama-sa, — marita-te, drag'a mamei. Dumneșeu a rânduitu ca fetele să se marite. E pecatu să remâni feta beșrana. Ce a trecut, a trecut; l'ai plânsu, l'ai gelitu, trebuie să începi alta viétia!

Lena totu tacea. Nu mai șicea nici da nici ba.

Dar parintii ei șiceau.

Tinerul Joni i ceru mân'a, parintii ei i-o dadura. Erá avutu și frumosu. Starea buna, unu barbatu frumosu, cu vorbe bune, și timpul, acestu medicu bunu — o vor mângaiá și pe Lena.

Lena nici la acést'a nu a șisu nimicu.

Parintii ei vreu. Să fia.

Va fi consórta fidela și credinșiosa; dar tovaras'ia ei eterna, guvenirea, o va duce cu sine.

Și-a trasu de séma, s'a svatuitu cu ea, cu suvenirea; și ea a șisu: „Mergi unde vrei, eu mergu cu tine, eu te petrecu pâna la grópa!”

IV.

Erá séra, o séra frumósa și lina.

Mam'a lui Jonit'ia ședeá singura pe pragu, și alegea untu într'unu vasu curatu.

Unu căne beșranu ședeá întinsu pe fóle și privia la ea, o mit'ia alba se frecá de pólele ei, torcându și încungșurându când pe dincoce când pe dincolo, și iera mai privindu dreptu în ochii bunei stapáne.

Vacile rumegau în curte, facendu clopotul să sune

din când în când, ier de o parte gagaia o terlit'ia de gáșce.

Bab'a erá beșrana și alba, și erá veduva de multi ani; dar aveá staricica buna, și erá mult'iamita.

Unu feciorășu ce-i daduse Dumneșeu înveșiașe car-te, și el, Jonit'ia al ei erá omu de rându, adi sergentu la dorobanti.

Numai rusii aceia, numai aceia de aru fi peritu acolo acasa în țér'a lor; că numai ei au adusu atáta primejdia 'n țera — așa spunea pop'a din scrisori.

Feciorii au mersu la bataia, și au mersu și Jonit'ia al el. Ce să faca, barbatii cautu să mérga, căci ei-su barbati.

Dar ah, a mersu flórea țerii, și s'a veșteșitu multu din ea. Au mersu copilasii mamei, dragutii fetelor, și au cađutu în lupta, și nu vor mai rentorná în veci.

Se va terminá lupt'a, vor vini feciorii din bataia, câte mame-or așteptá 'n póta plângendu de bucuria, și câte s'or întórce îndereptu riđendu de durere — ne-bune. Câte mândre vor așteptá 'n pragu, cu braciul deschisu, cu strutiul* în mâna și câte s'or întórce să-si schimbe hain'a în gele, velul de mirésa în velu negru, și strutiul să-l puna în fundul ladii să se usce acolo, să-l țina pe viétia, dar să nu-l véda nímerea în veci.

Pe Jonit'ia il vor așteptá améndoue: mam'a și dragut'ia. Și vor așteptá multu, deminét'ia și sér'a, șiu'a și nóptea — și 'n urma mam'a va nebuni, dragut'ia s'a maritá, cine-l va plânge?

Așa cugetá serman'a mama.

I s'a spusu și ei, că Jonit'ia a cađutu în lupt'a cu turcii, a cađutu în șant'urile Plevnei, dar n'a cređutu. O astfel de fama nu o crede o mama dintr'una.

O crede țér'a, o crede lumea; pe urma o crede chiar și dragut'ia cea fidela, dar mam'a, ea nu o crede.

Sânt destui feciori în lume, pentru ce să căda chiar baietul ei?! Altii mai au pe cineva, dar ea n'are pe nímenea.

Moralul și credinșia în dreptatea Dumneșeasca i justificá speranșia.

(Va urmá.)

V. R. Buticescu.

Lebed'a.

Le lacul de aur se scaldá superba,
O lebeda alba, ca gândul usioru;
Ea trece sub radi'a, ce gingasiu apune,
In giurul seu cauta cu giele si doru.

Molatic'a bóre alérge de unde
A sórelui radie se culca duiosu,
Si 'n siópte plapânde i spune pe fuga,
Ca frundi'a când cade, se mori e frumosu.

Unu cântecu resuna, ca harp'a ceréșca;
Stau muntii s'asculte, stau paseri in vântu;
O vesceda frundia pe apa plutesce
Si lebed'a móre, ea móre cântându.

Vediut'am mai multe foi galbini suflate
De vântu, al meu sóre perise sub noru;
Voindu se trecu iute cântu si eu cu giele,
Dar totusi sermanul nu potu ca se moru!

Teodor Bota.

* Strutiul se numesce pe unele locuri ale Transilvaniei buchetul, pén'a de flori.

Misteriul Noptii.

— Romanu, de *Claire de Chandeneux*. —

(Urmare.)

Tinerul cuprinsu de fantasmalele unui visuriștoru se preumblă pe malul lacului bine mirositoru, și petrecu fantasându timpul acela, care îl despartea de prândiu, când avea să se 'ntelnésca iérasii cu acele două femei, cari pe neașteptate începura a jucá unu rolú atât de mare în viétii'a lui.

Prândiul trecu în o dispozițiune seriósa, dar fórte amicabila. Toti aru fi pututu observá, cá aceia cari ședu în gîrurul mesei și respundu confus la întrebările unu altuia, înca nu s'au deprinsu cu nóu'a lor situațiune, și fia-care se teme ca nu cumva să tulbure armonii'a.

Dn'a Forster voi să ciunte acésta situațiune, și dupa caféu'a négra ordoná să se prinda caili, cá să arete nepotului seu viitória-i moșia.

— Numai superficial vom puté să inspectámu acésta moșia, cáci timpul nu va fi de ajunsu; dar, iubite Pascal, cel puțin vei avé o ideia aprocsimativa despre estensiunea Corsierului.

— Cât de multu mi-ar placé, déca ar fi mica, fórte mica, — respunse Pascal vesel. Cáci déca e atât de mare, nu voiú mai ispraví admirarea.

Varvara își cautá pretextu să remána departe de acésta preumblare, cu tóte cá ánim'a o dorea puțin, dar acést'a nu-i elatiná vointii'a.

Mintea ei meditativa preveđu tóte, tóte, înca și ne-declarat'a grațitudine a tinerului față de ea, cáreia avea să-i multiamésca norocul.

Ea simți instinctiv, cá dupa cele petrecute absentarea ei va îndemná pe tineru multu mai tare a-si aduce aminte de ea, decât déca ar fi lângá dèns'a.

Și miss Varvara cu iritabilitatea spiritului seu și cu prevederea sa rece, caré contrastu de ordinaru se póte gasí în caracterul damelor americane, meditá fórte bine.

Pascal regretá viu, cá n'a avutu îndata în primele zile ocaziune, d'a spune frumósei, înțeleptei și neogistei miss, séu cel puțin d'a o face să înțelégá cá dènsul cunoște inriurirea mare ce are asupra beitrânei lady.

El sperá, cá va puté supliní acésta.

Preumblarea se lungi destulu de multu, beitrán'a lady vorbiá multu. Se vedea pe dèns'a, cá uséza cu multa bunavointia de ocaziune, ca de asta-data să nu aiba grige numai de sine, și începú cu tóta seriositatea rolul ce și-a alesu. Apucá să arete o îngrigire de mama față de Pascal.

Probabilminte, acést'a i erá cam greu; naturelul ei se pare cá nu pré suferia să se ocupe și cu altul afara de sine. Dar totusi jocá cu óresicare îndestulire noul seu rolú. I placea de sine în acela, cáci astfel póte să pórté grige de cineva, póte să faca bine, și astfel póte să-si atraga atenziunea amicilor și cunoscutilor sei.

Dar îndeșertu amu cautá în spiritul beitrânei americane sentimente mai înnalte, séu vr'o hotarire ideala. Modul de cugetare materialu și hotaritu al soiului seu nu-i permitea nici unu fel de înferbintare.

III.

Cele două zile urmátóre trecura iute pentru tinerul. Orele disparura un'a dupa alt'a, afara în natur'a frumósa și încántátóre; în laintru în castelu în societate placuta și recreátóre.

Dn'a Forster aretá atáta bunavointia față de nepotul seu, de cáta erá capabila; Varvara erá atât de prevenitóre și placuta, încát Pascal nu gasi cuvinte spre a-si esprimá multiamii'a și grațituzinea. Bibliotec'a castelului erá bogata în tóte ramurile, serviciul promptu și plinu de respectu. Tabloul care se 'ntindea înaintea

ferestilor castelului ar fi încántatu și unu spíritu mai puțin impresionabilu decât al lui Pascal.

Trasurile și caili steteau în continuu la dispozițiunea lui, și n'avea decât numai să ordóne. O luntritiá se afla la malul lacului, lângá ea se 'nnalitiá o casulía de pescariu; în o odaia a junelui erá adunata o colecțiune întregá a armelor de vènatóre.

Se vedea, cá înca și personalul servitorilor ghicise planul secretu al dómnei, cáci ei áșteptau numai unu semnu al lui Pascal, și totu ce poftii'a, se realisá. Fára 'ndoiéla, ei vedea în tinerul advocatu pe viituriul domnu al castelului.

Pascal aflá, cá în Lausanne au sositu câteva celebrítati, cu cari conveni în carier'a sa de advocatu la Paris.

I cercetá în orașu; aceia se apropiara de el cu respectul cel mai profundu. El veđu cu mare satisfacițiune, cá notabilitáțile orașului, de și le vorbiá cu cea mai mare reserva despre motivul petrecerii sale aice, îl primiau cu unu deosebitu devotamentu.

Venira și cáțiva proprietari din vecini la Corsier; și acestia destingeau pe fiiturul moștenitoru în junele advocatu, și credeau, cá facu placere matusiei, aretându cel mai adancu respectu față de nepotul seu.

El rentórse aceste visite. Proprietarii mai vechi ai acestui ținutu nu luau parte în placerile cosmopolite ale Lusanne-ei nóue, dar totusi simțiéau necesitatea, cá să vina la ei cineva, care să-i deștepte din liniscea lor inerta.

Cu unu cuvèntu tóte ce încungíurau pe tinerul acesta, pareau a fi fost create pentru dènsul. Acestu devotamentu, care cade atât de bine ánimei omenesci, și care în momentul primu ar fi îmbetatu pe atátia tineri, facú și asupra lui Pascal o necontestabila impresiune. Multu mai mare, decât cum ar fi doritu el énsusi.

În aceste două zile pline de bucuría, fára ca să fi trebuitu a-si umilí macaru și pe unu momentu demnitatea sa, se putea considerá domnul unei moșii principesci, moștenitorul unei averi mari, și erótu unei sociétati distinse.

Înr'o di, cam pe la 8 óre sér'a, miss Varvara díse beitrânei lady, cá n'ar stricá déca ar introduce pe nepotul seu în casin'a de nou infiintáta la Beau Rivage, care formá centrul viétii sociale din Lussane.

— Iubit'a mea copila, — díse dn'a Forster, — tu scii bine, cá acestu mare sgomotu și acésta mare societate nu sînt pentru mine. Eu îmbetránescu și me cam urescu în asemene placeri. Acele dame tíotionate ími paru niște figure de céra. Înse dóra Pascal ar dori să mérga, pe dènsul nu-l réfinu consideráțiunile pe cari le amintii. Pascal, n'ai pofta să cercetezi casin'a?

— M'áșu simți fórte fericitu, de cumva în sér'a acést'a áșu puté să-mi oferu bračiul iubitei mele matusie... dar, déca nu voiesce să vina...

— Dar lady Forster nu scie, — intrerupse Varvara pe Pascal, — cá astadi a sositu în Lausanne unchiul președintelui Statelor unite, unul dintre vechii sei amici, care de siguru va prândi în casina.

— În adevéru?... Generalul Hutter?... Oh! ce bunu jocaușu... și ce omu cu spíritu!... Au trecutu deja trei septemáni de când nu l'am veđutu.

— Generalul numai caletoresce prin Elveți'a, fára d'a se opri undeva. Acést'a e unic'a ocaziune de a-l revedé.

— Me voiú duce la casina, scump'a mea. Ímbraca-me iute... numai decât!... Dar én spune-mi, cum ai aflatu, cá generalul a sositu?

(Va urmá.)

S A E O N E

Calindarul septemănei.

Ziua sept.	st. n.		Numele sântilor și serbatorile.	Sorele	
	v.	n.		resare	apune
Dumineca	7	19	Mart. Sozontu.	5 54	6 7
Luni	8	20	(†) Nasc. Nasc. de Dd.	5 55	6 6
Marti	9	21	† PP. Ioachim și Ana.	5 56	6 5
Mercuri	10	22	Mr'a Minodora.	5 57	6 3
Joi	11	23	Cuv. Teodora din Al.	5 59	6 1
Vineri	12	24	Mart. Autonom.	6 0	6 0
Sâmbeta	13	25	M. Corneliu Centur.	6 1	5 59

O noua societate culturala româna.

Cu bucuria înregistrăm, că mișcarea culturala româna pornita în luna trecuta la Oradea-mare spre a înființa aice o școlă naționala pentru crescerea mai nalta a fetelor române a produsul rezultatul doritu, căci realizarea ideii s'a aședatu pe unu temeiu durabilu, și acuma nu mai urmăza decât ca zelul naționalu să-si faca datorii!

La 14 l. c., pe când adunarea din 28 august a inteligintiei noastre d'ăice a conchiamatu o adunare generala a întregii inteligintie române din acestu comitatu, s'a adunatu unu numeru atât de frumosu din cei invitati, încât este unu deceniu, de când asemenea adunare românească nu s'a mai vedutu în orașul acesta.

În această adunare, în care funcționara ca președinte Rds. D. Teodor Kóváry și ca notari dnii Ioan Popu și Silviu Rezeiu, comisiunea esmisa din conferința dela 29 august raportă despre misiunea sa, cetindu secretariul comisiunii, dl Silviu Rezeiu, raportul ce-l publicăm mai la vale.

Apoi luă cuvântul dl Iosif Romanu, și declară, că despre colect'a repausatei sale soții de pia memoria va face socota comitetului care se va alege, anuciându înca de acuma, că sum'a ce va avé să predeie se urca la vr'o 5000 fl.

Dupa această declarațiune viu aplaudata, urmă acul de cea mai înnalta importanția al acestei adunări. Comisiunea adeca raportându, că spre realizarea scopului sublitnu a gasitu cel mai bunu mijlocu d'a se înființa o societate, totu odata a și presintatu, prin raportorul Iosif Vulcanu, unu proiectu de statute, cari cu puține modifițiuni s'au și votatu.

Din momentul acela dara avemu o noua societate culturala, o societate a cărei activitate se îndrepta spre unu terenu atât de negligatu la noi, spre terenu instructiunii mai înnalte a secului femeiescu român.

Conform statutelor, această societate va avé în frunte unu comitetu dirigentu de 9 membrii, respunđetoru de toate acțiunile sale, care va conchiamă în fia-care anu câte o adunare generala, unde va raportă despre activitatea sa de peste anu. Aceste adunări vor fi ambulante; cea mai de aproape, în anul viitoru, se va ține la Oradea-mare.

Apoi, înscriindu-se membrii, se alese comitetul, și anume: domnii: președinte Teodor Kóváry, vice-președinte Simeon Bica, membrii Iosif Nestor, Nicolae Zigre, Iosif Erdeli, Ioan Popu, Silviu Rezeiu, Ioan Glitfe și Iosif Vulcanu, cari vor alege dintre sine unu cassaru și unu secretaru.

Și dupa aceste adunarea se încheiă în mijlocul unui entuziasmu generalu, ier membrii ei se întrunira la o cina comuna, care dură pâna târđiu.

Deie ceriul ca această salutaria întreprindere să

creșca și să înflorască! Înse ca acesta dorința să se pōta realiză, se cere ca publicul românescu s'o spriginască cu zelul! Români, faceti-ve datorii!

R a p o r t u

despre activitatea comitetului alesu din sinul conferinției ținute de inteligintia romana de Oradea-mare in 28 august 1880 in caus'a continuării lucrărilor pentru înființarea unei școlē romane de fete in Oradea-mare.

Onorata Adunare!

Comitetul alesu pentru stabilirea programei urmānde în adunarea de astadi mi-a concređutu a face raportu înaintea onorabilei adunări despre activitatea sa urmata dela 28 aug. a. c. ca dela ziua începerii misiunii sale pâna în ziua de astadi. Înainte de a satisface înse acestei comisii onorifice, fia-mi permisu a aruncă o privire asupra anilor de curēnd trecuti, în cari, precum credu, isi afla esordiul și conferința noastră de astadi, și a cercă încât me vor iertă puterile marginite, motivele cari au avutu de urmare mișcările acelor ani, facute în interesul înființării unei școlē române de fete in Oradea-mare.

Abiă credu se esiste omu inteligente, carele se nu fia convinsu și petrusu de momentuositatea educațiunii și de influința acesteia asupra vietēi sociale și politice a unui poporu. Nu înțelegu aici educațiunea luata în sensu comunu, care se marginesce la crescerea în etate și la grigi'a esterna ce o punemu pentru înaintarea desvōltării fizice a omului, ci voiescu a înțelega mai multu educațiunea în înțelesul strinsu al cuvēntului, educațiunea care se escita și desvōlta prin o activitate spirituale conscia a sentimentului, a vointēi, a cugetării și faptelor omului, înțelegu educațiunea care se câștiga prin influința ce o esercōză omul asupra altor omeni. Educațiunea luata în acestu înțelesu influințēza persoanele, familiile, națiunile și staturile, dupa direcțiunea care o urmăza dāndu spresiune modulului seu de cugetare prin unele fapte esterne, dupa cari se dejudeca gradul de cultura al popōrelor singuratece, carele statorcesce apoi pusețiunea cutarei națiuni fație de celelalte.

Pentru ca dara o națiune ôre-care, prin cultura adeverata să-si elupte o pusețiune onorifica între celelalte popōre, înainte de tôte are lipsa neîncungîurata de educațiune adeveratu morale, pentru că singuru acēst'a e în stare a-l înnalțā pe omu la sublimitatea misiunii sale că ființa rațiunale, și a-l conduce la ajungerea scopului ce i l'a pusu creatoriul seu divin. O educațiune care s'ar margini singuru la comunicarea sciințielor și esercerea istetieme esteriore, chiar așā puțin coresponde scopului, ca și crescerea luata în sensu comunu, care-și estende grigi'a numai asupra sanității, a puterei și otelirei corpului; de și de alta parte nici aceste dōue nu sânt eschise din educațiunea etica, ba sânt chiar necesarie și debe se o însoțēasca pe acēst'a, de ôra-ce desvōltarea și cultivarea normale a corpului este neîncungîuratu de lipsa întru deslegarea celor mai maretie probleme omenesci. De aici urmăza cumca nisuint'a primaria a educatoriului debe să se concentreze în cultivarea caracterului morale, adeca într'acea, că escita și întaresce în elevul seu o vointia care se coresponda ideilor morale.

Înse cultivarea și formarea unui asemenea caracteru depinde multu dela însușirile naturali ale individilor singurateci, și dela alte multe împregiurări, cari adese-ori au cu multu mai mare influința asupra omului, decât cele ce în respectul acēst'a le întreprinde educatoriul cu voi'a, pentru a dā o direcțiune ôre-care caracterului elevului seu. Cercul în carele se cresce

omul, exemplul altor'a, și cu deosebire al parintilor, experiență ce o face, sînt totu atâte isvóre de dorință și voință, ale căror efectu rămîne tradatu casului fortuitu, deca nu succede a susține și întări de o parte efectul binefacutori, iera de alta parte a delatură influință stricaciósă ce o ar avé împregiurările memorate. Pentru regularea efectului dorinței și voinței escitate prin impresiunile esterne, pe lînga disciplin'a positiva ori negativa, precum scimu instrucțiunea e unul din cele mai momentóse mijlóce ale educațiunei, și înca nu numai instrucțiunea ce țintesce spre ajungerea moralității curatu esterne, ci instrucțiunea adeveratu cultivatóreă și crescatóre. Educațiunea dara în esenția nu se póte despartí de cultura și pedagogi'a nu se póte despartí de didactica. Pentru ca sê se póta ajunge dara o educațiune corespunđetória celor premise, este necesariu a cultivá de o parte caracterul omului, de alta parte ínse a-i tinde mijlócele recerute pentru desvoltarea și cultivarea sa intelectuale. Acést'a ínse o putem ajunge numai așa, deca vom avé institute de crescere și invetiámentu.

Dupa ce ínse, precum amu espusu mai 'nainte, în educațiune e a se pune pondul principale pe caracterul omului, iera profesoriul sêu profesorés'a institutelor de crescere avêndu sub grigi'a sa unu numeru de multe ori fôrte considerabile de elevi și așa abiá póte scrutá însușirile naturali și efectul influinței esterne ce se arêta în elevii sei, ajungemu la acea conclusiune naturale, cumca aceia cari stau mai aprópe de omu, debe se tinda educatoriului mána de ajutoriu întru deslegarea dorita a chiamárei sale. Și cine i este óre omului mai aprópe, cine póta mai tare la ánima sórtea omului, decát parintii sei? Așa e domnilor, parintii sînt aceia, cari sînt chiamati în linea prima a tinde educatoriului ajutoriu necesariu întru cultivarea elevului concređutu, și între parinti iera este chiamata înainte de tóte mam'a a da direcțiune cultivarei caracterului pruncilor sei. Mam'a este acea, care prin laptele seu tinde pruncului nutrementul necesariu, ea-l învétia a se folosi de organul cuvêntarei, ea este chiamata chiar și dupa legile naturei a pune fundamentul educațiunei pruncului seu, pentru că scimu că ea este acea, cătra care are pruncul mai mare atragere, și căreia prin urmare i este mai ușoru a eserce influință sa dulce și binefacutoriá asupra aceluia.

Este dara evidentu, cumca esercerea practica a educațiunei depinde nu numai dela moralitatea, cultur'a și spiritul vietței publice, ci cu deosebire dela moralitatea, cultur'a și spiritul vietței familiare, care repetiesce și continua nemijlocitu în viéti'a pruncilor, depinde dela cultur'a parintilor, dela gradul de educațiune în care a fost împartesita mam'a. «Venitoriul némului omenescu» — dice L. Aimé Martin — se odihnesce pe amorul de muma: nu respinge acést'a putere. Așa debile pe cât ti-se pare, lucrarea ei este neinvinsa, și urșita a produce cea mai mare prefacere care s'ar fi pututu vre-o data vedé pe pamêntu. Iera Napoleon cel mare referitoriu la acestu obiectu dise: «E bine, iéta o sistéma íntréga de educațiune: debe se formezi mume cari se scia sê-si creșca copiii lor».

Și așa deca educațiunea adeverata morale este fára ínvoire fundamentul bunastarei și fericirei familiei, a națiunei și statului, și condițiunea inomisa pentru ca cutare poporu se căștíge unu pondu óre carele cuvêntului seu, de alta parte ínse e constatatu cumca ínfluință binefacutoriá a mamei este mai acomodata a dá omului direcțiunea receruta spre ajungerea gradului doritu de cultura, credu a fi lucru pré naturale, cumca fia-carele statu, fia-care națiune, și așa și națiunea romána, deca voiesce a reprezentá ceva în lumea acést'a, și voiesce a corespunde destinațiunei omului de a tinde

spre perfecționare și prin acést'a spre ajungerea scopului seu de pe acestu pamêntu, va trebui înainte de tóte se tinda mamelor posibilitatea de a dá fiilor sei educațiunea cuvenita, și în acestu scopu isi va cresce înainte de tóte mame culte, mame románe.

Aceste sêu asemene motive au indemnatu de siguru și pe zelós'a matróna romána din Oradea-mare Paulina Romanu nascuta Covaciú a pune fundamentul unei școlei mai ínnalte pentru fete románe. Ánim'a ei petrunsa de amórea poporului seu, și plina de dorul a-l vedé pe acést'a apropiându-se de nou cătra marimea stramoșilor sei, a cunoscutu pré bine, cumca națiunea romána numai atunci va puté figurá între celelalte națiuni, deca prin căștigarea culturi asemene nivoului de cultura al celorlalte națiuni va nisui a demustrá că puterea vitale a fiilor lui Romul ínca nu a peritu din vênene románilor de astadi, ci a dormitatu numai și e gata a renviá în totu momentul spré a-si ocupá locul carele i competiesce între alte națiuni pe basea trecutului eroicu. Pentru acea în fruntea altor dame románe, încát pentru românii părților nóstre, a începutu a pune fundamentul școlei sêu institutului, carele prin crescerea și educațiunea fetelor románe dându națiunei mame proveđute cu cultur'a corespunđetória recerentíelor seculului, estu modu se straplânte și potentieze acea cultura în fii și nepoti, cari apoi în viéti'a sociale se elupte pe sém'a națiunei románe respectul celorlalte națiuni.

Spre căștigarea mijlócelor materiali necesarie, s'au arangiátu pe la anii 1868—1871 colecte și petreceri, și zelul publicului románu și însufletirea acestuia pentru scopul maretíu peste puțin a adunatu sume considerabili. Durere ínse, că mórtea cruda a rapitu pe zelós'a matróna din numerul celor vii, și cu repausarea ei adormindu zelul națiunale, a adormitu și interesarea pentru școl'a romána de fete.

Cultur'a națiunilor cu cari sîntemu în coatingere mijlocita și nemijlocita ínaintéza ínse totu mai tare, fára a reflectá la împregiurarea trista, că bietul románu în lips'a barbaților cari prin exemplul eficace și însufletirea necesaria sê-l îndemne la îmbracișarea intereselor sale culturali, purcede a rămâne în letargi'a ce l'a cuprinsu, așa cât durere în părțile nóstre adi máne va fi faptu destulu de națiunale, deca óre cineva din clasa inteligente va scí vorbí în limb'a strabuna. Pentru ca ínse sê nu ne departámu pré tare de celelalte națiuni, și se curmámu pericolul carele ni amenință limb'a și viéti'a sociale națiunale, inteligenti'a romána de Oradea-mare, cunoscêndu reul dormirei sale de unu deceniu, a voitu a repará greșel'a sa pâna ce ínca nu e târđiu, și în conferință sa din 28 august a. c. alegându-si de președinte ad hoc pe Rdsmul Domnu Teodor Kóváry, iera de notariu pe dl Ioan Pop a decisu a resuscitá și continuá opul maretíu începutu de zelós'a matróna Paulina Romanu, de alta parte ínse a aflu de bine a convocá o adunare generale a inteligentiiei románe din comitatul Biharia, pentru ca constituindu-se într'o Reuniune formale se faca cele necesarie pentru ínființarea școlei de fete atât de dorite, și în acestu scopu a și esmisu unu apelu cătra inteligenti'a romána din Biharia, care prin președintele și notariul seu ad hoc o provóca pe acést'a a se íntruní pe điu'a de 14 septembrie a. c. în o adunare generale, de alta parte ínse a concređutu președintelui ad hoc, a recercá pe Sp. D. Iosif Romanu ca pe sođul repausatei dómne de pia memoria Paulina Covaciú, ca sê binevoiésca a referá adunárei despre statul sumelor íncurse în anii dela 1868—1871 din colectele și petrecerile arangiáte în favórea școlei de fete ínființánde. În fine conferință sa din 28 august a. c. pentru stabilirea programei urmánde în adunarea generale din 14 septembrie a. c. a alesu din sinul seu unu comitetu constatatoriu din Rdsmii dni

canonici Teodor Kóváry și Ioan Kuuk, Rmul domnu protopopu Simeon Bica, apoi dnii Ioan Veress, Nicolau Zigre, Iosif Vulcanu, Ioan Popu, Georgiu Horváth, Ioan Buna și Silviu Rezeiu. Acestu comitetu constituindu-se în 30 august a. c., și-a alesu de președinte pe Rds-mul domnu Teodor Kóváry, iera de notari pe Ioan Buna și Silviu Rezeiu; de alta parte dupa discusiuni mai îndelungate, în interesul cauzei aflându mai corespunzătoru ca de ocamdata delaturându ori ce detaiuri fație de școl'a înființându se se restringa numai la constituirea unei Reuniuni, care se se ocupe în modu eschisivu de adunarea sumelor recerute pentru înființarea școliei române de fete din Oradea-mare, și în acésta direcțiune a și decisu a se face statutele necesarie prezentându la timpu adunarei generali. Sarcin a confacerei statutelor, din motivul simplificării lucrului și al ușorării desbaterei a concređut'o domnilor Teodor Kóváry, Nicolau Zigre și Iosif Vulcanu, incredințându-i totu odata și cu confacerea unui proiectu de programa. Acést'a subcomisiune cu unu zelu demnu de scopul marețu întru înaintarea căruia au ostenitu, terminându-si operatele în timpu de totu scurtu, în ședint'a comitetului ținuta la 6 septembrie a. c. le-a și prezentatu acele pentru desbatere meritória.

Comitetul pe bazea propunerii subcomisiunii esmise a aflu de bine și a decisu a statori program'a discusiunilor dela adunarea din 14 septembrie precum urma: 1) Președintele comisiunii deschidându adunarea generale, propune a se alege unu președinte și notariu ad hoc. 2) Unu notariu al comisiunii face raportu despre lucrarea comitetului și propune statutele Reuniunii înființându. 3) Desbateri asupra statutelor. 4) Votându-se statutele, se înscriu membrii Reuniunii. 5) Reuniunea se constituie și se alege comitetul permanente. 6) Se facu dispozițiuni pentru întarirea statutelor. 7) Se vor desbate eventualele propuneri.

Dupa stabilirea acestei programe comitetul a purcesu la desbaterea statutelor, și primindu-le acele dupa propunerea subcomisiunii, decide a se propune pentru desbatere adunarei generali, și cu aceste isi termina activitatea.

Oradea-mare 14 septembrie 1880.

Silviu Rezeiu
raportorul comitetului.

Biserica si școl'a.

Archidiecea a Sibiiu. *Alegerile pentru congresu* au produsu pân'acuma urmatorul rezultat, ce-l șcótenu din „Tel. Rom.“: din cleru archimandritul și vicariul archiepiscopescu Nicolau Popea, protosincelul Ilarion Pușcariu, asesorul consistorialu Moise Lazaru, asesorul consistorialu Nicolau Cristea, protopopul Nicolau Popoviču, protopopul Ioan Ratiu, asesorul consistorialu Zacharie Boiu, profesorul Simeon Popescu, protopopul Ioan Gallu.

Diecea a Orădii-mari. S'a publicatu concursu pentru *catedr'a de limb'a si literatur'a romana* la gimnasiul din Oradea-mare; terminul e 15 octombrie, léf'a 600 fl.; profesorul denumitu va avé se propuna și religiunea pentru studentii gr. c. — Consistoriul a votatu patru *stipendii* de câte 200 fl. pentru patru clerici absoluti cari vor avé d'a frecventá cursul filosoficu la vr'o universitate; acestia sânt Vasiliu Stefanica, Alesandru Grama, Georgiu Popu și Alesandru Milianu. — *Invetiatiori* s'a numitu Vasilie Ilutiu la Porcivalma, Iuliu Andreiu la Chiș-Moftinu, Petru Jiroșu la Mocrea.

Diecea a Arad. *Deputati congresuali.* Dintre preoti sânt alesi: în cercul electoralu Aradu, Rds. Domnu Iosif Belesiu vicariu episc. în Oradea-mare; în Chișineu, Rds. Domnu Petru Chirilescu protopresbiterul Chișineu-

lui; în Pancota, Rds. Domnu Georgiu Vasileviču protopresbiterul Șiriei; în Lipova, Rds. Domnu Ioan Țeranu protopresbiterul Lipovii; în Timișor'a, Rds. Domnu Meletiu Dreghiču protopresbiterul Timișorii. („Bis. și Șc.“) — Din „Luminatorul“ mai aflămu următoarele alegeri: protopopul G. Craciunescu; dintre mireni în Vinga Vinc. Babeșu, în Chiseteu dr. P. Vasiču, în Timișora P. Rotaru. Ier informațiunile nóstre ni spunu, că la Chișineu s'a alesu Alesiu Popoviču, la Orade N. Zigre, la Aleșd Ioan Popu, toti mireni.

Societati si institute.

Societatea pentru fondu de teatru romănu va ținé adunarea sa generala de estu anu în orașul Sibiiu, la 17 și 18 octombrie st. n., dupa program'a publicata în nr. 61 al foii nóstre.

Reuniunea femeilor române din Selagiu. Comisiunea pentru espozițiunea naționala din Sibiiu s'a compusu astfel: președinta dn'a Maria Barboloviču, membre dómnele Gizella Popu, Virginia Serbu, Ludovica Orosu, Maria Cosma, Ana Pocola, Emilia Popu, Emilia Popu din Banișoru, și domnișorele Elena Popu și Emilia Buteanu.

C e e n o u ?

Maj. Sa regele la 15 l. c. a sositu la Cernauti, unde asemenea a fost primitu cu mare entuziasmu. La gara l'a întâmpinatu președintele țerii, ier la catedral'a mitropolitana arhiepiscopul și mitropolitul Morariu Andreeviču, în ornatu bisericescu și în fruntea clerului seu. Sér'a orașul a fost iluminatu și s'a datu unu balu stralucitu. La teatru Maj Sa a conversatu tóta sér'a cu dl Slaniceanu, ministrul de resboiu al Romăniei. La 19 l. c. monarcul va sosi la Czegléd.

Tronul romănu. În privinț'a succesiunii la tronul romănu se scrie din Berlin cătra „Schlesische Zeitung“: **Adoptiunii principelui Ferdinand** se pună în drumu unu nou obstacolu. Mam'a printului, o principesa portugesa de nascere, are niște credințe strictu ultramontane catolice și de aceea refușă a-si da consimțementu, ca fiul seu se tréca la ritul greco-orientalu, ceea ce se cere neaparatu în Romăni'a. Acum, spre a îndulci pilul'a, cauta a se dobândi pentru principele Carol titlul de rege și déca odată Enricu IV al Franciei a ășu: „Paris vaut bien une messe!“ se crede, că și o coróna de rege va fi cel mai ademenitoru echivalentu pentru indispensabil'a convertire. Merita. ca cineva se aștepte cu multa curiositate, spre a vedé, cum se va resolve acésta cestiune de tronul și coróna“.

Moștenitorul de tronul al Romăniei nu va fi cel mai mare fiu al fratelui principelui Carol, Ferdinand de Hohenzollern, precum s'a scrisu pân'acuma în diuarie, căci — precum ni spune „Romănul“ — Domnitorul voiesce se adópte pe fiul cel mai tineru al fratelui seu, pe principele Carol, care s'a nascutu la 1 sept. 1868, și acuma e de 12 ani. Acesta tocmăi din caus'a tineretiei sale póte se se asimileze mai deplinu cu națiunea, al cărei Domnitoru are se fia. Prin acésta adoptare, firesce, cadu tóte coniecturile despre adoptarea principelui Ferdinand, despre care raportămu mai sus și noi

În folosul micilor dorobanti s'a datu ăilele trecute la teatrul „Daci'a“ din București, cu concursul dlui M. Pascaly, o frumoșă reprezentățiune, despre care „Romănul“ scrie aceste: Gradin'a erá înțesata de lume. S'a jecutu întâiu „Napastea“, una din cele mai vesele comedii din bogatul repertoriu al dlui Pascaly. Apoi s'a radicațu cortin'a și amu asistatu la defilarea micilor dorobanti, cari, înșiruindu-se pe scena, au facutu, supt comand'a micilor lor oficiari, exercitiele militare cu o precisiune care face mare onóre neobositei activități a dlui sergentu-maioru Dimitrescu, care este însărcinatu

cu compunerea și instrucțiunea legiunilor micilor dorobanti. Doi mici dorobanti au declamatu, cu multu focu, poesii, între cari „Penesiu Curcanu“. Amu asistatu în urma la o lupta între micii dorobanti și turci, la sfârșitul căreia publicul recunoscetoru a chiamatu pe dl sergentu-majoru Dimitrescu și i-a aretatu multămirea sa prin o lunga salva de aplause.

O nefericita. Capitanul Reicioici în Buda are o fiica frumoasă de 20 de ani, care de mai multi ani a orbitu. Tatal, iubindu-si copil'a din totu sufletul, n'a crutiatu nimicu, a consultatu pe cei mai celebrii medici și în fine, printr'o operațiune fericita, tiner'a fêta și-a redobânditu vederea. Acum inse copil'a fu isbita de o alta nenorocire. A perdutu auzul. În desperarea ei, biêt'a fêta a fugitu și s'a aruncatu în Dunare, dar din fericire a fost scapata și adusa la tatal ei. Acesta n'a perdutu curagiul, a consolatatu pe copila, jurându că va încercă totul spre însănătoșarea ei. El a plecatu cu fiic'a sa la Viena, unde doctorul Poltzer a facutu totu ce pôte sciint'a. Nu de multu parintele cu fiica sa s'au întorsu la Budapesta și din și în și sănătatea ei merge totu mai bine. Într'o și tatal, venindu acasa, vede pe bun'a lui fiica că-i alêrga înainte cu ochii plini de bucuria. „Tata!“ strigă frumôs'a copila, „am auzitu orologiul batându; acum me ducă la biserica, sê multămescu lui Dumneșu pentru bunătatea lui“. Fêt'a plecă la biserica, unde și-a facutu rugaciunea din totu sufletul. Eșindu din biserica și voindu sê trêca drumul, o ajunse o birja, ce veniâ rapede și într'o clipa tiner'a copila fu calcata de picîorele cailor și de roșile trasurii. Roșile trecusera peste pieptu și peste picîore și fêt'a a remasu jos plina de sânge și ranita. Din fericire leșiunile nu sânt de môrte. Este de observatu, că în birja ședea unu locotenentu de husari, care dupa accidentu a strigatu birjarului sê mâne iute mai departe, lasându pe biêt'a victima în mijlocul ștradei.

Necrolôge. *George Siuta* notaru cercualu în Chișineu, comitatul Biharia, a repausatu la 12 l. c., în etate de 30 ani. — *Emilia Stoica* n. Popescu, a încetatu din viêtia la 9 septembrie. — *Teodor Chirila*, clericu de anul întâiu al diecesei Oradane, în seminariul din Satumare, a repausatu la 4 l. c. în comun'a Ciomocosu, locul seu natalu. — *Ecaterina Petrascu*, fiic'a dlui capitanu în retragre Ioan Petrascu în Sibiiu a muritu la 12 l. c. în etate de 21 ani.

Cronic'a lumii.

Moștenitorul de tronul Rudolf la Berlin este primitu într'unu modu demonstrativu. Împeratul și tóta curtea îl distingă la tôte ocasiunile, atât în cercul familiaru, cât și în publicitate.

Domnul și Dômn'a României la 5 septembrie, petrecându la principess'a de Wied, Domnitorul a primitu în audientia pe tramisul extraordinaru al marelui duce stapânitoru de Saxen-Meiningen, br. I. Spessart, carele a remisu principelui Carol o scrisore din partea ducelui împreuna cu însemnele marelui cordonu al ordinului casei ducale. A dêu'a și luni, la 6 septembrie, Domnitorul a pornitu la castelul de Wainburg în Șvițera, reședint'a de tòmna a principelui de Hohenzollern, Dômn'a mai rămânendu înca pentru 8 zile la principess'a muma, dupa care asemene va merge în Șvițer'a în Wainburg pentru a se rentelni cu Domnitorul.

Românii macedoneni. „Neue freie Presse“ dela 5 septembrie scrie urmatorele cu privire la Românii din Turci'a: „Acum câteva zile a sositu la Constantinopol cunoscutul agitatoru românû din Epiru și Macedoni'a, Apostol Margaritu, și ca delegatu al compatriotilor sei a avutu mai multe întrevorbiri cu președintele consiliului și cu ministrul de esterne. Margaritu cere dela guvernû, ca mai multe sute de Români sê fia grațiatu,

cari, la îndemnul unor agenti greci, au participatu la mișcări revoluționare seu au apucatu meseri'a de banditi și de aceea au fost condamnatu. În schibu, Românii promitu, că vor îngriji, de sigurant'a din strimtorile și defileurile Pindului și se vor finê gata pentru casul când Pôrta le-ar adresă unu apelu pentru aপরarea Thesaliei și a Epirului. În prim'a linia ei se obliga a suprimă ori ce tentativa de insurecțiune în Thesali'a, unde ei sânt numerosi, avuti și esercita o mare influenția asupra Grecilor din șesuri, cari mare parte stau în serviciul lor ca arendasi, argati și muncitori. Ei ceru dela Pôrta numai arme și sânt gata, în unire cu Turcii și Albanesii, a se opune Grecilor“.

Caldur'a în America. Efectele caldurei sânt înfricoșate în New-York. Comisiunea sanitara din New-York a primitu încunoscintiare despre 186 casuri de môrte întemplate în timpu de 24 ôre și despre alte 75 casuri întemplate în aceeași și în cele șese ôre consecutive dela amêdi pâna sêr'a. Mai bine de o suta de casuri de môrte au fost pricinuite prin coler'a infatam, și dôiue-șeci și unu prin insolatiune.

O ciudata drama. Pe cheiul Tournelles, în Paris, doi tineri, ea și el, se gatiu a se pune în bastel spre a se duce la Auteul, când de odata tiner'a femeia cașu în Sena, pentru marea emoțiune a persônelor presinfe. Unu pontonieru, numitu Carol Bergère, se aruncă în data în apa și fu destul de fericitu de a scôte pe acêsta femeia înca vietiunda, dar leșinata, la bordul bastelului seu. Pe când se gramadise împregiuru-i, spre a-i da ajutore, tiner'a femeia îndata ce-si veni în simțire, se sculă în sus ca pusa în mișcare de unu resortu, apucă unu cuțitu, de care se serviă unu ca sê mânance, și dete dôiue lovituri cu acêsta arma amantului seu pe care-l isbi în regiunea inimei. El cașu scaldându-se în sânge. Întorcându apoi arm'a în contra-i, se lovi cu atâta violenția, în cât cașu môrta la picîorele amantului seu. Mobilul nu se cunôsce.

O catastrofa în Russi'a. Cetimu în „Herold“ dela Petersburg: O indignațiune generala domnesce în capitala, caus'a-i unu incidentu care s'a întemplat pe timpul incendiului fabricii de țigări a dlui Sekipper. 300 femei și copii, care lucrau la acêsta fabrica au fost închisi de proprietarul fabricii în localul stabilimentului de têm'a ca nu cumva acesti lucratori sê nu se folosêca de incendiul și sê fure provisiuni de tutunu. Cinci-spre-șeci femei s'au ucisu, asvêrlindu-se din etagiul al patrulea; numerul ranitilor e mare. Poporul gramaditu împregiurul incendiului a liberatu pe nenorociti și a vrutu sê spênșure pe proprietarul, care a scapatu de môrtea meritata numai prin fuga.

Esperintia cu lumin'a electrica. De curênd s'a facutu esperintia avêndu de scopu întrebuintiarea luminii electrice, într'unu ôre-care numeru de operații militare și maritime, de exemplu, pentru a lumină puncturile abordabile ale unui locu asediatu, pentru a descoperi navele la distanția, a transmite semne optice, și mai ales pentru a înlesni esecutarea lucrărilor sub marine. Se anuncia, că aceste esperintie au reșitu pe deplin. Unu clopotu transparentu, conținendu în el o lampa electrica, a fost cufundatu în apa la o adâncime de aprôpe 200 de picîore; mașin'a electrica eră așeșata la o distanția de 300 picîore. S'a obținutu astfel sub apa într'unu timpu destul de îndelungatu o lumina continua și regulata, iêr spațiul luminatu eră considerabilu. Se continua esperintieile pentru a caută aplicații utile ale acestui procedeu, la operațiunile marinei și serviciul torpilelor.

Proprietaru, redactoru respundiatoru și editoru :

IOSIF VULCANU.

A conservá frumseti'a tineretiei

pana la adancile be-
trantie
e problem'a de viétia
a fia-carei
femei.

Asta atérna de cea mai
ingrigita cultivare a pe-
litiei. Conservarea curata
si delicata a acesteia,
intretinerea ei in finétia
si freschetia, — stirpirea
petelor, a rosietiei, a pis-
truelor si a tuturor petar-
rilor pelitiei, precum mai
ales nimicirea repentina
si durabila a cretielelor,

se póte efeptuí deosebitu prin escelent'a si atat de suprin-
diefóra in efectu

RAVISSANTE

(du dr. Lejosse à Paris.)

unicul nesticaciosu preservativu pentru cultivarea pelitiei,
esaminatu oficialminte. Celu mai pretiosu secretu de toaleta
al damelor elegante din Paris, Londra, Viena si Budapesta,
conservarea freschetiei din tineretie si la betrantie: s'a pro-
batu prin mii de esemple cá bunu, de aceea, cá primu-mij-
locu de infrumsetiare, nu póte sè lipsésca de pe mès'a de
toaleta a nici unei dame.

Pretiu unei sticle originale mari fl. 2.50) cu indrumare de
Pretiu unei sticle originale mici fl. 1.50) intrebuintiare.

SAVON RAVISSANTE

celu mai bunu si mai renumitu sapunu cu parfumu pentru in-
frumsetiarea si curatirea pelitiei. Dupa intrebuintiarea lui,
peliti'a devine fina cá si catiféu'a si are unu mirosu fórté

placutu. Duréza multu si nu séca; celu-ce l'a incercatu odata,
nu va mai intrebuintiá altu sapunu.

Pretiu unui carton (3 bucati) fl. 1.50, o bucata 50 cr.

POUDRE RAVISSANTE.

Pudr'a cea mai favorita a dametlor dela Paris si Londra,
precum si a celor mai multe artiste. Tóte damele, cari au in-
trebuintiat'o odata, s'au convinsu, ca **Poudre Ravissante** nu
se póte intrece in bunefate; se lipesce fórté bine, e nevisi-
bila si da colórei pelitiei o freschetia naturala, deci mai tare o
putemu recomandá.

Alba seu rosa, o siatula mare 1 fl., un'a mica 60 cr.

EAU DENTIFRICE RAVISSANTE.

Celu ce vré sè aiba dinti curati sanetosi, sè se convinga
cat mai curéndu prin o intrebuintiare, cat de escelenta si
asiá dicéndu admirabila este „ap'a de dinti Ravissante.“

Lipsita de tóte acidele, e compusa din tonice si balsamice
materiale de plante de cele mai apte pentru conservarea
dintilor. Prin ea carnea dintilor se intaresce, emailul dintilor
se conserva si putredirea se evita. Diece picaturi intr'o inghi-
titura de apa ajungu pentru spelare. Gur'a si respirarea
capeta unu mirosu placutu. Intaresce dintii, incéta séu im-
pedeca durerea de dinti.

Pretiu unei sticle originale 1 fl.

POUDRE DENTIFRICE RAVISSANTE.

Pravul Ra sante de dinti

contine particele lipsite de , neutralisátore cari in apa se
disolvu. Face cu putintia tiereca curata a dintilor, si aceia
totu-odata isi conserva colvrea si lucirea naturala; si nu se
póte atacá nici chemicesce nici mechanicesce. Carnea dintilor
usioru sangeranda isi capeta tari'a naturrla, iér gur'a devine
a cútú improspetata. Pretiu unei siatule 50 cr.

**În mare și în micu se afla de vëndiare în
calitate originala si se póte comandá prin epis-
tola în principalul magazinu centralu în Bu-
dapesta városháztér 9 sz. în parfumeri'a**

FRIDERICEI SVARCZ.

Nu ne mai trebuie argintul scumpu,

cáci în privintia acést'a avemu unu surogatu multu mai ieftinu. De o parte prin **procurarea estraor-
dinaru ieftina** a materialului, de alta prin puterea de lucru buna și ieftina, **fabric'a intrunita de
articoli de argintu britanicu** a reeșitu sè invinga tóte fabricele de asemenea calitate, atât în pri-
vint'á pretiului, cât și în a calitatii.

Avantagiul fabricatelor nóstre consiste mai ales în aceea, cá articoli nostri nu stau ín-
de-reptul adeveratului **argintu**, de óra-ce nici nu sânt stricacióse, nici nu-si schimba colórea, și nu se
tocescu; acestu argintu britanicu e albu, și remáne totdeauna asemenea **argintului adevratu**; mai
departe, sântemu in positiunea d'a puté vinde urmatórele **40** de obiecte, cari pan'acuma costau **35**
fl., **cu pretiul fabulosu de 9 fl. 50 cr.**, tramiéndunise sum'a, séu cu rambursa póstala și anume:

- 6 escelente cuțite de mèsá cu manunchiu de argintu britanicu și cu adevratu taișu englezescu;
- 6 furcutie de cele mai fine, din argintu britanicu, în o bucata;
- 6 lingure de máncațu, din argintu britanicu, massive;
- 6 „ de cafea „ „ de calitatea cea mai buna, massive;
- 6 rasle, din argintu britanicu, de calitatea cea mai buna;
- 1 lingure de scoșu sup'a „ „ „ „ massive;
- 1 „ „ laptele „ „ „ „ „
- 6 tasse englese „Victoria, canitate finu;
- 2 feșnice pompóse de salon

Tóte aceste 40 de piese sânt gatite **din celu mai finu si mai solidu argintu britanicu,**
și pretiul lor în locu de 35 fl, e

n u m a i
9 florini 50 cruceri.

Comandele prin epistole sunt a se adressá cat mai ingraba astfel :

Az egyesült **Britania-Ezüstárúk** gyári raktárába, Budapest, városháztér 9 sz. Hapisch-Bazár.